

Список використаних джерел:

1. Коваль Т.В. Українські народні традиції та звичаї як засіб національного виховання молодших школярів в умовах НУШ. *Актуальні питання у сучасній науці (Серія «Історія», Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія Економіка», Серія «Державне управління», Серія «Техніка»)*. 2022. № 2(2) 2022. С. 546-555.
2. Мальов С.В. Практичні аспекти формування готовності майбутніх учителів до розвитку естетичної компетентності учнів молодшого шкільного віку. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія : Педагогіка і психологія*. Вінниця, 2025. Вип. 82. С. 169-176.
3. Олексюк О. М. Педагогіка духовного розвитку особистості: сфера музичного мистецтва : навч. посіб. Київ: Знання України, 2004. 264 с.
4. Падалка Г. Педагогіка мистецтва. Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін. Київ: Освіта України, 2010. 274 с.
5. Рудницька О. П., Миропольська Н. Е. Критерії музично-естетичного розвитку дітей. *Початкова школа*. 1985. № 3. С. 38-43.
6. Тодосієнко Н. Л. Особливості формування естетичного сприймання у молодших школярів з особливими потребами засобами мистецтва. *Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій університету «Україна»*. Хмельницький, 2019. С.106-110.
7. Тодосієнко Н.Л., Старовойт Л.В., Андрійців О.М. Роль інноваційних технологій в сучасній педагогіці мистецтва. *Збірник наукових праць «Мистецтво в культурі сучасності: теорія та практика навчання»*. Том 2 №5 (2025), с.69-77.

РОЛЬ ІГРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПОДОЛАННІ

МОВЛЕННЄВИХ ПОРУШЕНЬ У ДОШКІЛЬНИКІВ

Тодосійчук Алла, асистентка вихователя КЗ «ДНЗ № 15 ВМР»

Колеснік Катерина, докторка філософії (PhD), доцентка

Вінницький державний педагогічний університет

імені Михайла Коцюбинського (Україна)

Мовлення є однією з ключових складових розвитку дитини. Для дошкільників воно є не лише засобом комунікації, а й основою формування мислення, уяви та соціальної взаємодії. Проте значна частина дітей дошкільного віку має різні порушення мовлення, що можуть проявлятися у фонетико-фонематичних дефектах, лексико-граматичній недорозвиненості, затримках розвитку усного мовлення. Вчасна корекційна робота є надзвичайно важливою, оскільки несформоване мовлення в майбутньому може ускладнити навчання та соціальну адаптацію дитини.

Проблема розвитку мовлення дітей дошкільного віку детально досліджується як у теоретичному, так і в практичному аспектах такими науковцями як А. Богущ, Н. Гавриш, Л. Іщенко, Л. Калмиковою, Г. Калмиковим, К. Колеснік, Н. Комарівською, І. Лапшиною, Т. Піроженко та ін. Значну увагу впливу гри на освітній процес дітей приділено в працях Л. Артемової, В. Захарченко, Н. Луцан, Л. Любчак та інших дослідників. Вони підкреслюють необхідність цілеспрямованого розвитку мовлення дошкільників не лише під час занять, а й у повсякденному житті.

Фізіологічною основою мовлення є діяльність другої сигнальної системи, подразником якої виступають не самі предмети чи їхні властивості, а слова. У мовному процесі задіяні численні функціональні структури кори великих півкуль мозку, проте окремі її ділянки відіграють ключову роль у виконанні цієї функції та називаються мовними аналізаторами або центрами мови. У задніх відділах нижньої лобової звивини розташований центр артикуляції та мови. Мовлення виконує роль засобу вираження думки, оскільки воно позначає конкретні предмети, явища, дії та їхні ознаки.

Особлива роль у цьому процесі належить дорослим. Вихователі та батьки повинні створювати умови, що сприяють мовленнєвому розвитку, активно взаємодіяти з дітьми, заохочувати їх до висловлювання думок і обговорень, а також слугувати прикладом правильної та багатогранної мовної практики. Завдяки систематичній та послідовній роботі над розвитком мовлення, дошкільники

зможуть впевнено адаптуватися до нового середовища та успішно засвоювати нові навчальні та комунікативні ситуації.

Вихователь у своїй роботі повинен вміти застосовувати різноманітні методи впливу на розвиток дітей. Особливе значення в розвитку мовлення мають ігрові технології взаємодії з дитиною. На думку К. Колеснік і Л. Любчак, гра є незамінним джерелом всебічного розвитку дітей і займає ключове місце у системі мовленнєвого розвитку дошкільників. У процесі дитячих ігор проявляється тісний зв'язок між національною культурою та мовою народу, а також взаємозв'язок пізнавальної діяльності, спілкування та активної діяльності дитини, що формує основу мовленнєво-ігрової діяльності [4]. Гра для дитини є природним способом навчання, адже вона мотивує, зацікавлює та створює емоційно позитивне середовище для засвоєння нових знань і навичок.

Ігрові технології є надзвичайно ефективним засобом подолання мовленнєвих порушень у дошкільників. Вони забезпечують комплексний підхід до розвитку мовлення: від формування фонетичних навичок до розвитку комунікативної компетентності та впевненості в спілкуванні. Використання ігор дозволяє створити позитивне емоційне середовище та мотивує дітей до активної участі в корекційній роботі.

Через ігри діти мають можливість збагачувати словниковий запас, будувати граматичні конструкції, виховувати правильну звуковимову та розвивати зв'язне мовлення в природному й безпечному для них середовищі. Крім того, систематичне використання ігрових методик дозволяє педагогам адаптувати заняття під індивідуальні потреби кожної дитини, поступово ускладнювати завдання та відстежувати прогрес у розвитку мовлення. Окрім цього, ігрові технології стимулюють активну комунікацію між дітьми, що сприяє розвитку діалогічного мовлення, вмінню висловлювати свої думки та почуття, аргументувати власну позицію.

Узаємодія в ігровому процесі формує соціальні навички, такі як вміння слухати інших, домовлятися та співпрацювати. Завдяки поєднанню мовленнєвих ігор із педагогічним керівництвом вихователя, діти отримують комплексний

досвід мовленнєвої діяльності, який сприяє не лише корекції порушень мовлення, а й всебічному розвитку мовної компетентності та впевненості в спілкуванні. Серед ігор особливе місце займають сюжетно-рольові, дидактичні, рухливі та асоціативні, що забезпечують комплексний розвиток мовлення.

Сюжетно-рольові ігри передбачають відтворення дітьми життєвих ситуацій. Наприклад, «Магазин», «Лікарня», «Сім'я», «Дитячий садок», «Зоопарк» та ін. сприяють розвитку активного словникового запасу, формуванню граматично правильних речень та розвитку здатності висловлювати власні думки в контексті реальних комунікативних ситуацій.

Дидактичні ігри включають використання карток із зображеннями, пазлів, римованих слів або логопедичних завдань. Такі ігри сприяють розвитку фонетичних навичок, тренуванню уваги та пам'яті, відпрацюванню правильної вимови та формуванню зв'язного мовлення.

Рухливі ігри з мовним компонентом, наприклад, «Скажи і зроби», «Звукова естафета», «Повтори за ведучим», поєднують фізичну активність з мовною практикою. Це сприяє кращому засвоєнню матеріалу, розвитку артикуляційного апарату та формуванню моторно-мовних навичок.

Асоціативні ігри передбачають використання історій, карток із зображеннями та завдань на запам'ятовування. Вони стимулюють розвиток пам'яті, уваги, словникового запасу та зв'язного мовлення, одночасно активізуючи когнітивні процеси та сприяючи засвоєнню мовленнєвих навичок у контексті освітньої діяльності.

Інтеграція різних видів ігрових технологій у корекційно-розвивальну роботу з дошкільниками забезпечує комплексний розвиток мовленнєвої компетентності, сприяє формуванню комунікативних навичок і створює позитивне емоційне середовище для навчання.

Отже, ігрові технології є ефективним засобом корекції та розвитку мовлення дошкільників, оскільки поєднують навчання з природною активністю та емоційним задоволенням. Вони дозволяють систематично формувати фонетичні, лексико-граматичні та комунікативні навички, враховувати

індивідуальні особливості дітей та створювати позитивне емоційне середовище для навчання. Завдяки ігровій діяльності діти не лише покращують мовлення, а й розвивають впевненість у спілкуванні, соціальні навички та здатність до співпраці, що сприяє успішній адаптації в шкільному середовищі та подальшому всебічному розвитку.

Список використаних джерел:

1. Використання дидактичних ігор у роботі з дітьми з загальним недорозвиненням мовлення: методичні рекомендації / Укл. Беспалько Г.М., Смірнова Л.М., Турос Г.А. Чернівці: [б.в.], 2025. 98 с.
2. Колеснік К., Іщенко Л., Карук І. Формування граматичної правильності мовлення в дітей старшого дошкільного віку засобами гейміфікації. *Науковий журнал «Інновації в дошкільній і початковій освіті»*. Вінницький держ. пед. ун-т. № 2, 2024. С. 36-46.
3. Колеснік К., Похила С., Карук І., Комарівська Н. Гра як засіб гармонійного розвитку дитини старшого дошкільного й молодшого шкільного віку. *Мистецтво в культурі сучасності: теорія та практика навчання*. Вінниця. 2025. Вип. 5. Том 1. С. 145-150.
4. Любчак Л. В., Колеснік К. А. Методика організації ігрової діяльності: практикум. Вінниця: ЦОП «Документ Принт», 2017. 196 с.
5. Kolesnik K., Komarivska N. Children's speech development in the process of collective creative activity. *Sustainable Development: Modern Theories and Best Practices: Materials of the Monthly International Scientific and Practical Conference (March 31 – April 1, 2022)* / Gen. Edit. Olha Prokopenko, Aleksander Sapiński, Tallinn: Teadmus OÜ, 2022, P. 136-139.

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Федоренко Дар'я, здобувачка ступеня вищої освіти «магістр»

Вінницький державний педагогічний університет

імені Михайла Коцюбинського (Україна)